

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

c.b.s. De Lichtbaak

Kwaliteitsonderzoek

vroegschoolse educatie

Datum vaststelling: 25 februari 2019

Samenvatting

De inspectie heeft op 12 november 2018 een onderzoek uitgevoerd in groep 1 en 2 van basisschool De Lichtbaak. De reden voor dit onderzoek is dat de gemeente waarin de basisschool is gevestigd, meedoet aan een pilot. In deze pilot Herijken toezicht op voor- en vroegschoolse educatie (vve) en kinderopvang onderzoeken we onder andere of de gemeente en de kinderopvangorganisaties zicht hebben op de kwaliteit van de locaties en of zij zorgen voor verbetering van de kwaliteit. Met locaties bedoelen we kinderdagverblijven en de groepen 1 en 2 van basisscholen. Daarom hebben we op meerdere locaties in de gemeente Assen een onderzoek uitgevoerd.

Wat gaat goed?

De leraren van de groepen 1 en 2 op De Lichtbaak zorgen ervoor dat de kleuters elke dag veel nieuwe dingen leren. In de lessen is veel aandacht voor het leren van nieuwe woorden, rekenen, het stimuleren van positief gedrag en bewegen. Daarnaast bieden zij de kleuters een prettige leeromgeving waar de kinderen de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen. Bovendien leggen de leraren in kleine stapjes uit wat de bedoeling is en geven zij complimenten. Dit zorgt ervoor dat de kleuters zich prettig voelen op school en actief meedoen. De leraren volgen de ontwikkeling van de doelgroepkleuters. Ook werkt de school goed samen met andere partners, zoals de voorschool, maatschappelijke organisaties en de bibliotheek.

De directeur van De Lichtbaak zorgt ervoor dat het team elk jaar weet waar ze samen aan werken, wat goed gaat en wat beter kan. Het team en de directie zorgen ervoor dat ze steeds beter worden in hun werk door samen de lessen voor te bereiden en scholingen te volgen.

Wat kan beter?

We vinden dat de school de doelen van de lessen en de activiteiten voor de ouders beter kan aangeven. Tenslotte vinden we dat de leraren de kleuters nog beter kunnen leren om zelfstandig te zijn.

Wat moet beter?

In de lessen van de groepen 1 en 2 moet de school de opdrachtjes beter afstemmen op het niveau van de kinderen. Daarmee bedoelen we dat de leraren de pientere kleuters tijdens en na de uitleg vaker opdrachtjes moeten geven die wat moeilijker zijn. Ook moeten ze de kleuters die sommige dingen moeilijk vinden vaker helpen.

**Bestuur: Christelijke Kindcentra
(CKC) Drenthe
Bestuursnummer: 32073**

School: De Lichtbaak

Totaal aantal leerlingen: 180

Totaal aantal leerlingen in de groepen
1 en 2: 34

Percentage gewichtenleerlingen op
de school 1 oktober 2017: 19

BRIN: 11KN

Het maken van resultaatafspraken vroegschoolse educatie tussen de gemeente Assen en schoolbestuur CKC Drenthe moet beter.

Vervolg

We verwachten dat het schoolbestuur en de gemeente eind 2019 afspraken hebben gemaakt over de resultaten die zij willen halen met vroegschoolse educatie.

We sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook bij groep 1 en 2 van De Lichtbaak.

Werkwijze

Wij vormen onze oordelen door de onderwijspraktijk van groep 1 en 2 school te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en Primair Onderwijs.

Standaarden voor de vroegschool	Onderzocht
Onderwijsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Didactisch handelen	•
OP4 (Extra) ondersteuning	•
OP6 Samenwerking	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben observaties uitgevoerd in de groepen 1 en 2, documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met ouders, leraren groep 1 en 2, interne begeleider, onderbouwcoördinator en de directeur. Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met de directie van de school en een vertegenwoordiger van het schoolbestuur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- Onvoldoende
- Voldoende
- Goed

2 . Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk geven we de oordelen en de conclusie van het onderzoek in groep 1 en 2 van De Lichtbaak.

Conclusie

De vroegschoolse educatie in de groepen 1 en 2 van De Lichtbaak is op de onderzochte standaarden van voldoende kwaliteit. Bovendien waarderen we de samenwerking, de kwaliteitszorg en de kwaliteitscultuur als 'goed'. We constateren dat het team zorgt voor een prettige en positieve omgeving waarin de kleuters de ruimte krijgen zich te ontwikkelen. De Lichtbaak werkt actief samen met diverse partners waaronder maatschappelijke organisaties en de bibliotheek. Onder leiding van de directeur werken de onderbouwcoördinator, de leraren, de onderwijsassistent en de intern begeleider aan verdere professionalisering en verbetering van hun werk. De directie van De Lichtbaak legt verantwoording af aan het bestuur over het onderwijs in de groepen 1 en 2.

Een volgende stap voor verdere ontwikkeling van vve is de doorgaande lijn vanaf de peuteropvang voor tenminste de doelgroepkinderen. Ook kan de school de doelgerichtheid van de lessen voor de groepen 1 en 2 en de activiteiten voor ouders verbeteren. Tenslotte vinden wij dat de afstemming van de verwerking op het niveau van de leerlingen van de groepen 1 en 2 beter moet.

Context

Kindcentrum De Lichtbaak is gehuisvest in de Multifunctionele accommodatie (MFA) Pittelo. Deze MFA is centraal gelegen in de wijk Pittelo. In het MFA zijn nog een basisschool en een kinderopvangorganisatie gevestigd. Ook bevat het gebouw een sporthal, een grote keuken en diverse samenwerkruimtes.

Er zijn 8 groepen met ongeveer 150 kinderen. Daarnaast vallen er twee taalklassen onder de verantwoordelijkheid van De Lichtbaak.

Kindcentrum De Lichtbaak is gevestigd in een complexe leefomgeving. Er is sprake van gezinsproblematiek in de wijk en er zijn relatief veel gewichtenleerlingen en leerlingen met een taal- of andere ontwikkelingsachterstand bezoeken de school.

Afspraken over vervolgtoezicht

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur	Wat doen wij?
School		
<p>(Standaard didactisch handelen OP3) De school stemt de verwerking in de groepen 1 en 2 te weinig af op het niveau van de leerlingen. Hiermee voldoet het bestuur niet aan de wettelijke eis dat leerlingen het aanbod zo aangeboden moeten krijgen dat dit is afgestemd op hun ontwikkelproces (art. 8, eerste lid, WPO).</p>	<p>Het bestuur neemt maatregelen om de verwerking in de groepen 1 en 2 beter af te stemmen op het niveau van de leerlingen.</p>	<p>Wij vragen het bestuur zich bij het vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen in 2019 te verantwoorden of de tekortkoming is opgeheven.</p>
<p>(Standaard Samenwerking OP6) Er zijn geen resultaatafspraken vroegschoolse educatie gemaakt tussen de gemeente Assen en het schoolbestuur CKC Drenthe. Hiermee voldoet de gemeente niet aan art. 167 lid 1b van de WPO.</p>	<p>We verwachten dat de gemeente Assen en CKC Drenthe uiterlijk 1 januari 2020 meetbare afspraken hebben gemaakt over de resultaten van de vroegschoolse educatie en dat het Kindcentrum De Lichtbaak deze resultaatgegevens aanlevert aan de gemeente Assen. De gemeente Assen stuurt ons een afschrift van deze afspraken.</p>	<p>Wij controleren in het eerste kwartaal 2020 of er in de gemeente Assen resultaatafspraken vroegschoolse educatie zijn gemaakt en of het schoolbestuur deze gegevens aanlevert bij de gemeente.</p>

3. Resultaten van het onderzoek in de groepen 1 en 2

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de oordelen en de resultaten van het onderzoek in groep 1 en 2 van De Lichtbaak.

3.1. Onderwijsproces

Onderwijsproces	O	V	G
OP1 Aanbod		•	
OP2 Zicht op ontwikkeling		•	
OP3 Didactisch handelen		•	
OP6 Samenwerking			•

OP1 Aanbod

We beoordelen de kwaliteit van het aanbod in de onderbouw als voldoende. De leraren van groep 1 en 2 werken vanuit thema's aan de doelen op de vier ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Zij werken daarnaast met voorschoolse programma's waarin de brede ontwikkelingsstimulering centraal staat met extra aandacht voor taalstimulering. Voorbeelden hiervan zijn de voorleeskaravaan, de voorleesoma en de boekenbeer. De thema's sluiten aan bij de belevingswereld van de kleuters. Er is sprake van een uitdagende speelleeromgeving gericht op het thema. Ook zien wij dat de leraren in de lokalen aandacht hebben voor de beginnende geletterd- en gecijferdheid.

Naast deze positieve bevindingen zijn er ook enkele punten die beter kunnen. De school vertaalt de leerdoelen (nog) niet naar de dag- en weekplanning die leidend is voor het handelen van de leerkracht. Daarnaast is uit het aanbod niet duidelijk te herleiden hoe vaak bepaalde doelen aan de orde zijn geweest en op welke wijze deze zijn afgestemd op de verschillende niveaus van individuele of groepjes leerlingen. Dit kan beter.

OP2 Zicht op ontwikkeling

De standaard zicht op ontwikkeling beoordelen we als voldoende. De leraren van groep 1 en 2 volgen de ontwikkeling van de kleuters vanaf het moment dat zij binnenkomen in groep 1. Daarbij maken zij gebruik van de informatie uit de (warme) overdracht van de voorschoolse voorzieningen. Ook benutten ze informatie van ouders om een passend aanbod te kunnen bieden aan de kleuters vanaf groep 1. De school volgt de leerlingen in groep 1 en 2 in hun cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling aan de hand van observaties. De leraren registreren de gegevens in een ontwikkelingsvolgmodel. Hierdoor zijn de kleuters in beeld. In de datamuur worden de kleuters,

op grond van de observaties, de toetsresultaten en hun onderwijsbehoeften ingedeeld in drie niveaugroepen, een B groep (basisgroep), een X groep (extra ondersteuning) en een X+ groep (voor meer uitdaging). Daarnaast houden de leraren en de onderwijsassistent een logboek bij voor de vve kleuters. Deze analyses leiden tot conclusies voor de planning van het onderwijsaanbod.

Naast deze positieve punten, zien we ook enkele mogelijkheden voor verbetering. Wij zien kansen om de afstemming op de verschillende niveaus van de kleuters verder te verbeteren. Er is een veelheid aan observaties en zorgdocumenten beschikbaar, maar de samenhang in de documenten ontbreekt (nog). Dit kan verbeterd worden.

OP3 Didactisch handelen

We hebben samen met de directeur, de onderbouwcoördinator en de intern begeleider in twee groepen 1-2 de les geobserveerd. De uitleg is voldoende en het lesmodel (EDI) dat het team met elkaar heeft afgesproken, hebben we terug gezien tijdens de observaties. Daarnaast leggen de leraren nieuwe dingen in kleine stapjes uit. De leraren werken met de grote- en kleine kring. Ook zijn de kleuters actief betrokken bij de meerdere activiteiten en ze doen concrete ervaringen op in de verschillende hoeken van waaruit ze werken. De open-deurconstructie zorgt ervoor dat beide leraren en de onderwijsassistent zicht hebben op alle kleuters van groep 1 en 2. Tijdens het spelen in de hoeken verrijken de leraren het spel door voor- of mee te spelen. Positief is dat de leerkracht inspeelt op hetgeen de kleuters inbrengen. De leraren zijn tijdens de geobserveerde lessen nog veel zelf aan het woord. Wij zien mogelijkheden om de interactie tussen de kleuters te bevorderen. Daarnaast zien wij kansen om de interactie met en tussen de kleuters te versterken door meer open en prikkelende denkvragen te stellen en bijvoorbeeld coöperatieve werkvormen in te zetten. Ook vinden wij de lessen sterk geregisseerd. De leerkracht kan (nog) meer een beroep doen op de zelfstandige werkhouding van de leerlingen.

Het afstemmen op het niveau van de leerlingen in de les is vooral zichtbaar in de instructie tussen groep 1 en 2 en niet binnen de leerjaren of in de verwerkingsopdrachten. Dit moet beter en het bestuur krijgt hiervoor een herstelopdracht. De wet geeft aan dat leerlingen het aanbod zo aangeboden moeten krijgen dat dit is afgestemd op hun ontwikkelproces (art. 8, eerste lid, WPO).

OP6 Samenwerking

We waarderen de standaard samenwerking als goed. Alle vve kleuters die in groep 1 starten komen binnen na een warme overdracht. De Lichtbaak maakt gebruik van de voorkennis die zij van de voorschool ontvangt om de onderwijsbehoeften van de leerling vast te leggen. Voor de kleuters die extra zorg nodig hebben heeft de

school de benodigde aandacht. De samenwerking met de voorschoolse opvang is goed vormgegeven, waarbij korte lijnen van overleg bestaan.

De ouders die we gesproken hebben zijn tevreden over de samenwerking tussen de voor-en de vroegschool. Ze geven aan dat de overgang soepel verloopt. Verder worden ze actief betrokken bij de ontwikkeling van hun kind. Ouders ontvangen de tweewekelijkse nieuwsbrief en een aantal keer in het schooljaar vindt een afsluiting van een thema plaats in aanwezigheid van ouders. Ook organiseert de school activiteiten zoals koffieochtenden om ouders met elkaar in contact te brengen. Hiermee realiseert de school een grote betrokkenheid bij wat er op school gebeurt. Daarnaast werkt De Lichtbaak nauw samen met andere partners, zoals de jeugdgezondheidszorg, logopedie en de bibliotheek. Begeleiders van Yorneo ondersteunen de school op het gebied van PBS. Tenslotte legt de school verantwoording af over de resultaten van de vroegschoolse educatie aan de gemeente Assen. Zij gebruikt hiervoor de data van de TAK-toetsen. Er zijn echter nog geen resultaatafspraken vroegschoolse educatie gemaakt met de gemeente. Hiermee voldoet de gemeente niet aan art. 167 lid 1b WPO. We spreken het schoolbestuur CKC Drenthe en de gemeente aan op het ontbreken van resultaatafspraken vroegschoolse educatie.

3.2. Kwaliteitszorg en ambitie:

Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg			<i>R</i>
KA2 Kwaliteitscultuur			<i>R</i>
KA3 Verantwoording en dialoog		●	

KA1 Kwaliteitszorg

We waarderen de standaard kwaliteitszorg voor de groepen 1 en 2 als goed. Het bestuur zorgt voor een stelsel van kwaliteitszorg op De Lichtbaak en de school voert dat adequaat uit. In het kader van dit onderzoek kijken we specifiek naar de onderbouw en ook daar zien we dat de cyclus van plannen, doen, evalueren en bijstellen werkt. De directie maakt elke vier jaar een schoolplan en zorgt ervoor dat helder is aan welke verbeterpunten wordt gewerkt. Daarnaast evalueert de directie met het team in hoeverre de voorgenomen verbeteracties daadwerkelijk zijn gerealiseerd. De directie evalueert de eigen kwaliteit van het onderwijs en gebruikt hiervoor managementrapportages, trendanalyses en beleidsplannen. Het onderwijs aan jonge kinderen maakt deel uit van de verbeterplannen. De school heeft dit goed uitgewerkt in het beleidsplan vve voor de periode 2017-2021. Momenteel werkt de school onder andere aan het optimaliseren van de doorgaande lijn voor- en vroegschool en het beredeneerd aanbod in groep 1 en 2.

Vanaf dit schooljaar werkt de school met een onderbouwcoördinator om deze doorgaande lijn en daarmee de ontwikkeling van vve te optimaliseren.

KA2 Kwaliteitscultuur

We waarderen de kwaliteitscultuur van de onderbouw op De Lichtbaak als goed. De directie, de leraren van groep 1 en 2, de onderbouwcoördinator en de intern begeleider werken samen vanuit een gedeelde visie aan het belang van een doorgaande lijn voor (jonge) kinderen. Daarnaast werken zij individueel en gezamenlijk aan het versterken van kennis en vaardigheden. Zij volgen verschillende scholingen, aangeboden door CKC, gericht op het jonge kind en vve. Daarnaast bereiden zij samen thema's en lessen voor. De leraren verbeteren hun professioneel handelen door van- en met elkaar te leren en voorzien elkaar van feedback. De directie heeft een goed beeld van het pedagogisch-didactisch handelen van de leerkrachten, evalueert dit planmatig en werkt gericht aan verbeteringen.

KA3 Verantwoording en dialoog

De verantwoording en dialoog met de omgeving zijn van voldoende niveau. In de jaarlijkse management rapportage legt de school verantwoording af aan het bestuur over (de effecten) van haar onderwijs. Hierin ontbreken (resultaat)doelen voor vve, maar is wel specifiek aandacht voor het onderwijs in groep 1 en 2 en de voorschool. Op verschillende manieren communiceert de school met de ouders over het onderwijs. Er zijn ouderavonden, thema-afsluitingen en een maandelijks laagdrempelig spreekuur. Daarnaast informeert de school ouders via nieuwsbrieven, de schoolgids en de website. De ouders die wij spraken, ervaren voldoende ruimte om eventuele punten die niet goed lopen met de directie te bespreken. Door het digitaal aanbieden van informatie kunnen de niet Nederlandstalige ouders gebruik maken van vertaalmogelijkheden. Dit biedt kansen om de niet Nederlandstalige ouders (nog) meer te bereiken door het actief bieden van informatie in meerdere talen. Tenslotte zien wij mogelijkheden om de doelgerichtheid van activiteiten, zoals de koffieochtenden, te vergroten.

4. Reactie van het bestuur

Hieronder geven bestuur en schoolleiding gezamenlijk een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft de school aan hoe zij hiermee ten aanzien van groep 1 en 2 aan de slag gaat.

Als kindcentrum zijn wij blij met de uitkomsten van dit kwaliteitsonderzoek op het deelgebied VVE (Voor en vroegschoolse educatie). Wij kunnen ons vinden in de beoordelingen en zijn met name trots dat de punten: samenwerking, kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur met een goed zijn beoordeeld.

Ook wij zien als kindcentrum de kansen om nog beter bij het niveau van de individuele leerling aan te sluiten, zoals dit beschreven staat op pagina 9. Vandaar dat wij o.a. een teamscholing volgen op het gebied van het EDI (Expliciete Directe Instructie) model. Wij kunnen ons niet vinden in de omschrijving van bladzijde 7, waarin vermeld staat dat wij de verwerking niet afstemmen op het niveau van de leerlingen. Dit gebeurt wel, maar kan nog beter.

Daarnaast zijn er uit dit onderzoek mooie ontwikkelpunten naar voren gekomen. Van een aantal onderdelen waren wij ons al bewust. Deze punten zijn al meegenomen in ons beleidsstuk VVE 2017-2021. Wij willen ons op de volgende onderdelen nog verder ontwikkelen:

- Wij willen ons beredeneerd aanbod optimaliseren en duidelijker terug laten komen in de jaar- en de weekplanning.
- Wij willen met de instructie en de verwerking beter aansluiten bij de individuele leerling.
- Wij willen onderzoeken hoe en welke resultaatafspraken van de vroegschoolse educatie wij met de gemeente kunnen maken.
- Wij willen ons beraden hoe wij de doelgerichtheid van bepaalde ouderactiviteiten kunnen vergroten.

Het gesprek met de inspectie hebben wij als erg prettig ervaren. Er was een open sfeer met als gezamenlijke doel: De kwaliteit van De Lichtbaak verder te optimaliseren